

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Sanastotyö THL:SSÄ

18.5.2011

Miksi THL:ssä tehdään sanastotyötä?

Sanastotyö on THL:ssä lakisääteistä:

Laki Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksesta 688/2008

§2

Tehtävät

Laitoksen tehtävänä on:

.....

5) kehittää ja ylläpitää sosiaali- ja terveysalan keskeisiä termejä, määrittämiä ja luokituksia;

...

Lisäksi

- Sekä ammattilaisille että kansalaisille suunnatut sähköiset tietojärjestelmät ovat entisestään lisänneet sanastotyön tarvetta,
- koska sähköiset tietojärjestelmät tarvitsevat konelukuisia, yksiselitteisiä käsitteitä
- Tietojärjestelmien yhteentoimivuus edellyttää sekä teknologian että sanastojen yhteensovittamista kansallisesti ja kansainvälisesti

Sanastotyön kolme näkökulmaa

- Terminologinen sanastotyö
  - Terminologiset sanastot (ihmiseltä ihmiselle)
- Dokumenttien kuvailua ja hakua varten tehtävä sanastotyö
  - Tesaaurukset ja ontologiat (ihmiseltä koneelle ja koneelta ihmiselle)
- Sähköisen tiedonsiirron sanastotyö
  - Tietojärjestelmät ja niiden tarvitsemat käsite- ja tietomallit, rakenteet, luokitukset ja sanastot (koneelta koneelle)

THL:n ylläpitämä kansallinen koodistopalvelu

- **Kansallinen koodistopalvelu** on menetelmä, jolla varmistetaan kansallisesti käytettävien terveydenhuollon sähköisten tietojärjestelmien rakenteiden, luokitusten ja sanastojen laatu ja huolehditaan niiden ylläpidosta. Toimintaa varten ylläpidetään laajaa asiantuntijoiden verkostoa sosiaali- ja terveydenhuollon eri aloilta.
- Koodistopalvelu on kiinteä osa kansallista sähköistä asiakas- ja potilastietojen järjestelmä (KanTa), jonka kehittämisessä tehdään tiivistä yhteistyötä Kelan STM:n, Kuntaliiton hanketoimiston (KunTo) sekä Valviran kanssa.
- Koodistopalvelimelta jaellaan yhtenäiset sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisten asiakastietojärjestelmien tarvitsemat koodirakenteet (Laki 159/2007).
- Koodistot ovat haettavissa kansallisiin sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisiin asiakirjajärjestelmiin maksutta.
- <http://www.thl.fi/koodistopalvelu>

Rakenteinen potilaskertomus

RPK10-hanke

- Hanke on osa KanTa-kokonaisuutta ja se kestää 31.12.2011 asti
- Hanke koostuu 12 työpaketista, jotka liittyvät sähköisen potilaskertomuksen kehittämiseen
- Sanastotyötä koskevan työpaketin tavoitteena on suunnitelma rakenteisen potilaskertomuksen vaatimasta sanastotyöstä ja sen organisoinnista
- Työpaketin sisältöön kuuluu myös hankkeen käsitelmäärittelyjen teossa avustaminen sekä kliinisen lääketieteen Snomed CT –ontologian arviointi suomalaisen terveydenhuollon näkökulmasta
- Hankkeesta ilmestyy kolme julkaisua syyskuuhun 2011 mennessä

Sähköinen asiointi ja demokratia eli SAdE-hanke

- THL:n vastuulla on kaksi palvelukokonaisuutta: Oma terveys –palvelukokonaisuus ja Hyvinvointipalvelut-palvelukokonaisuus. Näihin kuuluu kaikkiaan yksitoista erillistä hanketta, joista yksi on sanastopalveluhanke
- Hanke kestää vuoteen 2014
- Sanastopalveluhankkeen esiselvitys on päättymässä ja hanke on siirtymässä toteutusvaiheeseen
- Esiselvitysvaiheessa on tehty sanastopalvelun nykytilan ja kehitystarpeiden kartoitus, joka on pohjana ehdotukselle toteutusvaiheen suunnitelmaksi
- SAdE-sanastotyön koordinointiin ollaan perustamassa JH 175 –suosituksen mukaista Intressiryhmää
- http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/023_sade/index.jsp

Sosiaalialan tietoteknologiahanke

TIKESOS-hanke

- Sosiaalialan kehittämishanke (2004 – 2007)
- Sosiaalialan tietoteknologiahanke (2008 – 2011)
- Hanke muuttuu vuoden 2012 alussa THL:n perustoiminnaksi
- Hankkeessa ajankohtaisia asioita ovat mm.
  - Sähköisiä asiakasasiakirjoja varten tehtävät ydintietokomponenttien määrittelyt
  - THL:n SOTE-organisaatiorekisterin laajennus sosiaalihuollon organisaatioiden rekisteritiedoilla
  - syksyllä 2011 ilmestyvän, kaksiosaisen Sosiaali- ja Sosiaalihuollon sanastot –julkaisun valmistelu. Julkaisu tulee sisältämään sekä Sosiaalipalvelujen luokituksen sanaston että Sosiaali- ja Sosiaalihuollon asiakasasiakirjasanaston
- <http://www.sosiaaliportti.fi/tikesos>

Terveyden ja hyvinvoinnin ontologia

TERO

- TERO on yhdistelmäontologia ONKI-palvelussa (YSO+Stameta+Terveyden edistämisen sanasto + Työterveyslaitoksen työterveyssanasto + n. 2500 FinMeSH-asiasanaa)
- TEROssa on n. 30 000 asiasanaa ja sitä ollaan täydentämässä Työsuojelurahaston sanaston asiasanoilla
- TEROa käytetään ennen kaikkea thl.fi-verkkopalvelun annotointiin
- www.yso.fi/onto/tero/?l=fi

THL:n sanastotyön haasteita

- Aihekatteen laajuus
- Sanastohankkeiden koordinointi THL:n sisällä
- THL:n termitietopankin perustaminen
- Monen kaltaisia sanastotöitä palvelevan teknisen ratkaisun löytäminen
- THL:n sanastotyön nivominen JHS 175 – sanastoprosessiin
- Kansainvälisten sanastohankkeiden ja THL:n omien sanastotöiden välisen vuorovaikutuksen hallinta
- Sanastotyön resurssien turvaaminen

JH-SUOSITUKSET 175, 170 ja 145

- JHS 175 Julkisen hallinnon sanastotyöprosessi
- JHS 170 Julkishallinnon XML-skeemat
- JHS 145 Palvelutietojen ryhmittely ja osoitteet asiointia varten monta toimialaa kattavissa julkisen sektorin portaaleissa
- [http:// http://www.jhs-suositukset.fi/web/guest;jsessionid=7C6DA6B4C1A4F445D605A20119E95F8F](http://www.jhs-suositukset.fi/web/guest;jsessionid=7C6DA6B4C1A4F445D605A20119E95F8F)

